

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hevosten hyvinvoinnista

Viite: Lausuntopyyntö VN/15413/2023, 29.4.2024

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry (jäljempänä SVELL) kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyynnöstä ja lausuu luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hevosten hyvinvoinnista seuraavaa.

Yleiset kommentit

Luonnoksen kieliasu on viimeistelemätön ja siinä on huomattava määrä kirjoitus- ja kielioppivirheitä sekä epä johdonmukaista käsitteiden käyttöä. Esimerkiksi määritelmäpykälässä määritellään katetun säänsuojan käsite, jota ei kuitenkaan käytetä muualla asetuksessa kertaakaan. Samassa pykälässä määritellään myös tarhan käsite, mutta esimerkiksi 9 §:ssä, jossa säädetään hevosen tarhauksesta ja laiduntamisesta, käytetään käsitettä ulkotarha. Lisäksi tarhan käsite määritellään käyttäen käsitettä laidun, jota ei kuitenkaan määritellä, vaikka laitumen käsitettä käytetään laajasti myös muualla asetuksessa. Kirjoitus- ja kielioppivirheiden korjaaminen oikoluvussa on helppoa, mutta horjunta käsitteiden käytössä saattaa jäädä oikoluvussa korjaamatta. Epäjohdonmukainen käsitteiden käyttö tekee asetuksesta tulkinnanvaraisen.

Yksityiskohtaiset kommentit

1 § Soveltamisala

SVELL pitää asetuksen soveltamisalan ulottamista kaikkiin kavioeläimiin tarpeettomana ja katsoo, että asetuksen 1 §:ssä tulisi säätää eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023, EHL) liitteen 1 kanssa yhtenevästi ”Mitä tässä asetuksessa säädetään hevostenpidosta, koskee hevosen (*Equus caballus*) ja aasin (*Equus asinus*) sekä hevosen ja aasin risteymien pitoa.”

2 § Määritelmät

SVELL pitää määritelmäpykälää hyvänä uudistuksena, mutta katsoo, että pykälässä tulisi määritellä eräitä käsitteitä, joita nyt ei ole määriteltä, muuttaa eräiden käsitteiden määritelmää ja luopua eräistä käsitteistä.

Uusia määriteltäviä käsitteitä olisivat useissa pykälissä ja tarhan käsitteen määrittelyssä käytetty laidun sekä 3 §:ssä tarkoitettut astutusliinat. SVELL esittää laitumen määritelmäksi seuraavaa: *“laitumella rajattua aluetta, jossa hevosta pidetään kasvukaudella laiduntamassa”*.

Muutettavia määritelmiä olisivat pihatto ja imppauspanta. Pihatton määritelmän tulisi olla *“pihatolla tilavaa hallimaista rakennusta, joka tarjoaa hevosille vapaan ulkoilumahdollisuuden”*, sillä aineellinen sääntely tulisi ennemmin sisällyttää pihatton erityisvaatimuksia koskevaan 13 §:ään. Imppauspantann määritelmän tulisi olla *“imppauspantalla hevosen kaulan yläosan ympärillä käytettävää pantaa, jonka tarkoituksena on estää hevosen stereotyyppinen käytös, jossa hevonen nielee ilmaa”*.

Pykälän 4 kohdassa määritelty katetun säänsuojan käsite tulisi poistaa, sillä mainittua käsitettä ei käytetä muualla asetuksessa lainkaan. Lisäksi säänsuojasta tulisi säätää vain asetuksen 10 §:ssä, jolloin säänsuoja voitaisiin määritellä vain mainitussa pykälässä.

3 § Kohtelu, kielletyt ja sallitut välineet ja laitteet

SVELL katsoo, että hevosten jalkojen sitomisen tulee olla sallittua eläinlääketieteellisistä syistä välineillä, jotka määriteltäisiin ehdotetun asetuksen 2 §:ssä. Sitomisen saisi eläinlääketieteellisestä syystä tehdä käyttäen niin sanottuja astutusliinoja, jotka kytkevät takajalat yhteen hevosen kaulassa olevan lenkin kautta. Eläinlääketieteellinen syy voisi olla esimerkiksi tamman keinosiemennys. Muu hevosen jalkojen yhteensitominen, esimerkiksi käyttämällä köyttä, ketjuja tai erilaisia jalkaremmejä, tulisi kieltää. Jalkojen sitomiseen sallitut astutusliinat tulisi määritellä 2 §:ssä.

SVELL katsoo, että pelkkää varusteiden huoltamista ei voida pitää riittävänä, vaan joissain tilanteissa varusteet tulee myös vaihtaa. Siksi tulisi säätää, että ”Hevosen varusteiden puhtaudesta ja huollosta tulee huolehtia. Rikkoutuneet tai muuten käyttöön soveltumattomat varusteet tulee korjata viipymättä tai vaihtaa.”

SVELL katsoo, että kieliside tulisi kieltää. Niiden eläinyksilöiden osalta, joilla kielisidettä on asetuksen voimaantullessa käytetty, kohtuullisena siirtymäaikana voidaan pitää 5 vuotta.

EHL 25 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan asetuksella voitaisiin säätää pakkoastutuksen kiellosta. SVELL katsoo, että hevosten hyvinvoinnista annettavassa valtioneuvoston asetuksessa tulisi säätää pakkoastutuksen kiellosta.

4 § Sosiaaliset suhteet

SVELL pitää lajitoverin käsitettä tulkinnanvaraisena ja epäkäytännöllisenä ja ehdottaa, että pykälässä säädettäisiin yksiselitteisemmin seuraavasti: ”Hevosella tulee olla näkö- ja kuuloyhteys toiseen hevoseen tallissa ja pihatossa. Aasilla tulee olla näkö- ja kuuloyhteys toiseen aasiin.”

Turpakosketus on hevosten keskeinen lajityypillinen käyttäytymistarve, eikä hevosia tulisi lainkaan pitää siten, että niillä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta vähintään turpakosketukseen,

pykälässä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Niiden tallien osalta, joissa asetuksen voimaantullessa ei hevosilla ole karsinoiden sijoittelun takia mahdollisuutta turpakosketukseen, tulisi säätää kohtuullisesta siirtymäajasta, jonka aikana tarvittavat muutostyöt tulisi tehdä. Kohtuullisena siirtymäaikana SVELL pitää 10 vuotta. SVELL katsoo, että siirtymäaikana mahdollisuus turpakosketukseen tulisi järjestää tarhassa tai laitumella ottaen huomioon pykälässä mainitut poikkeukset turpakosketusvaatimuksesta.

Perustelumuiistioon tulisi lisäksi kirjata, että sääntelyn tavoitteena on se, että hevosia ei pidetä pitkäaikaisesti ilman toisen hevosen kosketusta.

5 § Lisävaatimukset varsojen sosiaalisille suhteille

SVELL katsoo, että 3 momentissa säädetyn poikkeamisen ehtona tulisi olla vain vahingoittamisen vaara. Siten 3 momentissa tulisi säätää ”Tästä voidaan poiketa, jos hevoset suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa ja vaarana on, että ne vahingoittavat toisiaan.”

SVELL katsoo, että varsaa ei tule vieroittaa alle 8 kuukauden ikäisenä.

6 § Hevosen hoito

SVELL katsoo, että pykälässä käytetty perusterveydenhuolto-käsite tulisi määritellä. SVELL esittää määritelmäksi Yliopistollisen hevossairaalan määritelmää ”perusterveydenhuoltoon kuuluvat rokotuksista ja loishäädöistä huolehtiminen sekä säännöllinen hammashoito” täydennettynä pykälässä mainitulla kavioiden hoidolla. Perusterveydenhuollon määritelmä tulisi siirtää 1 momentin alkuun: ”Hevosen perusterveydenhuollosta tulee huolehtia. Perusterveydenhuollolla tarkoitetaan tässä asetuksessa hevosen rokotuksia, loishäätöjä, kavioiden hoitoa ja hammashoitoa.”

SVELL katsoo, että hevosten hampaiden hoitaminen tulisi säätää ainoastaan eläinlääkärien tehtäväksi.

7 § Ruokinta ja juotto

SVELL katsoo, että pakkaskausi-käsitettä ei tulisi käyttää, sillä termiä ei ole määritelty eikä sen määrittelemisen olisi yksinkertaista. Sen sijaan tulisi käyttää veden jäätymistä mittarina sille, milloin jatkuvasta veden saatavilla pitämisestä voidaan poiketa. Vettä tulee kuitenkin tarjota myös laitumelle silloinkin kun veden jäätyminen oikeuttaa poikkeamaan veden jatkuvasta saatavilla pidosta. Lisäksi veden tarjoaminen on ongelmallinen tapa huolehtia hevosten riittävästä vedensaannista.

Tämän vuoksi vedensaannista tulisi säätää seuraavasti: ”Hevosella tulee olla vettä jatkuvasti saatavilla laitumella ja tarhassa sulan veden aikaan. Muulloin kuin sulan veden aikaan hevosella tulee olla laitumella ja tarhassa sulaa vettä saatavilla vähintään neljän tunnin välein.” Tämä olisi yksiselitteisempää ja linjassa EHL 21.2,5 §:ssä säädetyn kanssa.

Hevosten hyvinvoinnille voi olla eduksi, että niitä pidetään pääasiassa tarhassa tai laitumella. Hevosilla tulee silti olla tallissa tai pihatossa ollessaan jatkuvasti vettä saatavilla sääoloista riippumatta. Tämän vuoksi tulisi säätää, että silloinkin kun hevosen pysyvä pitopaikka ei ole tallissa oleva karsina tai pihatto, hevosella tulee olla tallissa ja pihatossa jatkuvasti vettä saatavilla.

Perustelumuiustiossa oleva luettelo mahdollisista karkearehuvaihtoehdoista tulee muuttaa avoimeksi, sillä siitä puuttuu muun muassa olki kaikissa muodoissa.

8 § Hevosen hyvinvoinnista huolehtiminen

SVELL katsoo, että virtsasta aiheutuva likaantuminen tai kastuminen ei ole riittämättömän kuivittamisen ainoa haitallinen vaikutus. Siksi 1 momentissa tulee säätää, että ”Kuiviketta tulee olla niin paljon, että hevonen ei tarpeettomasti liikaannu, hevosen makuupaikka pysyy riittävän kuivana, eikä hevosen iho rikkoonnu sen käydessä makuulle.”

SVELL katsoo, että riittävä lepo makuultaan voidaan saavuttaa vain, jos hevosella on tilaa maata kyljellään. Tämä tulisi lisätä pykälän 3 momenttiin ja vaatimuksen tulisi koskea kaikkia pitopaikkoja.

9 § Hevosen tarhaus ja laiduntaminen

SVELL katsoo, että pykälässä säädetty liikunnantarpeen tyydyttämisen velvoite on olennainen heikennys voimassa olevasta sääntelystä. Hevosten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (588/2010) 8.1 §:n mukaan hevosen liikunnan, ulkoilun ja sosiaalisen kanssakäymisen tarpeiden tyydyttämisestä on huolehdittava päivittäin. Lisäksi ehdotetun pykälän 1 momentissa säädetään ulkotarhasta, jota ei ole määritetty.

Ehdotuksen mukaan velvollisuus huolehtia hevosen liikunnantarpeen tyydyttämisestä heikentyisi muotoon ”Hevosella tulee olla mahdollisuus vapaaseen jaloitteluun ulkotarhassa tai laitumella päivittäin.” Eläimen omistajalla tai pitäjällä ei enää olisi yksiselitteistä velvollisuutta huolehtia liikunnantarpeen tyydyttämisestä päivittäin, vaan omistajan tai pitäjän tulisi vain tarjota mahdollisuus vapaaseen jaloitteluun ja huolehtia hoidossa olevan eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä jollain aikavälillä EHL 20.4 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Säännöstä tulisi muokata siten, että päivittäisestä liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. Samalla tulisi korjata ulkotarhan tilalle tarha, esimerkiksi seuraavasti: ”Hevosen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava päivittäin. Hevosella tulee olla mahdollisuus vapaaseen jaloitteluun tarhassa tai laitumella päivittäin.” Lisäksi pykälän otsikkoa on perusteltu muuttaa esimerkiksi muotoon ”Hevosten liikunnantarve, tarhaus ja laiduntaminen”.

SVELL pitää välttämättömänä, että hevosten kytkettynä pitämisestä säädetään samaan tapaan kuin voimassa olevassa hevosten suojelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Siten tulisi säätää, että ”tarhassa tai laitumella hevosta saa pitää kytkettynä ainoastaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti ja siten, että kytketty hevonen on jatkuvassa valvonnassa”.

10 § Laitumia ja tarhoja koskevat vaatimukset

Asetusehdotuksen 8.2 §:ssä säädetty tulisi siirtää asetuksen 10 §:ään. Samalla voitaisiin luopua 2,4 §:ssä määritellyn katetun säänsuojan käsitteestä, jota ei käytetä asetuksessa lainkaan.

Asetuksen 10.3 §:ssä tulisi säätää yhdenmukaisesti säänsuojasta. Säänsuoja voitaisiin määritellä mainitussa momentissa, jolloin sitä ei tarvitsisi määritellä 2 §:ssä. SVELL katsoo, että säänsuojassa tulee olla ”katos ja vähintään kolme seinää”. SVELL katsoo, että hevosilla luonnonpuusto ei ole asianmukainen suoja epäsuotuisilta sääoloilta ympärivuorokautisessa ulkonapidossa edes laidunkaudella.

Siten 10.3 §:ssä tulisi säätää seuraavasti: ”Hevosilla tulee olla tarhassa säänsuoja. Säänsuojalla tarkoitetaan tässä asetuksessa rakennetta, jossa on katos ja vähintään kolme seinää. Jos hevosia ei pidetä ulkona ympärivuorokautisesti, laitumella hevosille riittää säänsuojan sijasta luonnon puusto, jonka suojaan kaikki hevoset mahtuvat yhtä aikaa. Aasilla tulee olla tarhassa ja laitumella aina säänsuoja.” Perustelumuiistioon tulee kirjata, että jos hevoset eivät laitumella mahdu luonnonpuuston suojaan yhtä aikaa, hevosilla tulee olla laitumellakin säänsuoja.

Pykälässä tulisi säätää 3 momentissa tai sen jälkeen asetusehdotuksen 8.2 §:ssä säädetyistä muokattuina seuraavasti: ”Hevonen tulee ottaa suojaan talliin tai huolehtia mahdollisuudesta päästä pihattoon tarhasta tai laitumelta, mikäli olosuhteet sitä vaativat. Hevosta ei kuitenkaan tarvitse ottaa sisälle, jos tarhassa tai laitumella on säänsuoja, jonka suojaan kaikki hevoset mahtuvat yhtä aikaa.”

SVELL katsoo, että tarhan tai laitumen tulee olla sen kokoinen ja muotoinen, että hevosella on mahdollisuus liikkua kaikissa askellajeissa.

SVELL katsoo, että olemassa olevien tallien ja pihattojen yhteydessä olevien tarhojen koolle tulee asettaa vähimmäisvaatimus ja tarvittaviin muutostöihin kohtuullinen siirtymäaika riippumatta siitä, mikä tarhan aitamateriaali on.

SVELL katsoo, että hevosten ruokintaan ja juottoon tarkoitetut välineet ja rakenteet tulee järjestää tarhoissa ja laitumilla siten, että vesi ja rehu eivät likaannu.

11 § Tallin ja pihatton ja niihin liittyvien tilojen yleiset vaatimukset

SVELL katsoo, että erityistilanteisiin varautumisen osalta pelkkä suunnitelma ei ole riittävää. Suunnitelman sijasta on varauduttava tulipaloihin, vedenjakelun katkoksiin ja sähkökatkoksiin sekä muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin.

SVELL katsoo, että tallissa ja pihatossa tulee olla kiinteä pohja, jotta lattia on mahdollista pitää kunnossa ja puhtaana. SVELL ehdottaa, että 1 momentissa säädettäisiin ”Tallin ja pihatton seinien sisäpintojen ja lattioiden on oltava helposti puhtaana pidettäviä ja tarvittaessa desinfioitavissa.” Käytännössä tämä edellyttää sitä, että lattia ei ole maapohjainen.

SVELL katsoo, että hevosten kulkureitillä sijaitsevan oven tai portin aukkoleveydestä tulisi säätää. Oviaukon tulisi olla vähintään 1,5 metriä leveä ja vähintään 2,2 m korkea.

SVELL katsoo, että luonnonvalo on hevoselle olennainen tarve, ja siten hevosilla tulee olla tallissa ja pihatossa valaistuksen lisäksi mahdollisuus aistia luonnonvaloa.

12 § Tallin ilmanvaihto

Pykälässä tulisi säätää yksilöityjen haitallisten kaasujen ja pölyn sijasta voimassa olevan asetuksen kaltaisesti eli "Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, pölyn määrä ja haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi".

13 § Pihattoa koskevat erityisvaatimukset

Pykälässä käytetään käsitteitä makuupaikka ja kuivitettu makuualue, minkä lisäksi asetuksen liitteessä käytetään käsitettä makuuhalli. Näiden kaikkien sijasta tulisi käyttää vain yhtä käsitettä. SVELL katsoo, että paras käsite olisi makuualue. Siten pykälässä tulisi säätää, että "Makuualueen tulee olla suojassa tuulelta ja sateelta." ja "Pihatton makuualueen tulee olla riittävästi kuivitettu ja mahdollistaa kaikkien hevosten makaaminen samanaikaisesti."

Pykälässä tulisi säätää pihatton 2 §:stä poistettavista aineellisista vaatimuksista eli siitä, että pihatton tulee suojata hevosia sateelta ja tuulelta sekä tarjota hevosille kuiva makuualue.

14 § Siirtymäsäännökset

SVELL katsoo, että vireillä oleva rakennuslupa ei ole riittävä syy poiketa 5 tai 10 vuotta asetuksen vaatimuksesta. Vireilläolo voisi johtaa siihen, että asetuksen antamisen jälkeen ennen asetuksen voimaantuloa suuri määrä talleja saattaisi vireille rakennuslupa-asian voidakseen poiketa 5-10 vuotta asetuksen vaatimuksista. Rakennusluvnan myöntäminen on riittävä syy, vaikka rakentamista ei olisi vielä aloitettu.

Varsojen vieroitusikä ja karkearehun tarjoamista koskevaan sääntelyyn siirtymisellä ei tule olla siirtymäaikaa.

Liite

Liitteessä tulisi säätää "*pihatton makuualueen vähimmäiskoko hevosta kohden*", jotta kohta olisi linjassa 13 §:ssä säädetyin kanssa.

Alle 24 kk ikäisten hevosten kohdalla tulisi luopua ikäperusteisesta ryhmäkarsinakoon ja makuuhallipaikan vähimmäiskoon rajoituksesta eli kohdassa 2 oleva taulukko tulisi poistaa.

Lisätiedot

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa yhdistyksen puheenjohtaja, lausunnot@svell.fi.

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry:n puolesta,

Jan Mattila, puheenjohtaja